رسالة في معنى

الطاغوت

ޠާޣޫތުގެ މާނަ ބަޔާންކުރި ރިސާލާ

ލިޔުއްވީ:

ޝައިޚުލް އިސްލާމް މުޖާހިދު މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބު رَحِمَهُ الله

އުނގަވާދީ:

عبد الرحيم أبو عبد الله المدني

بسم الله الرحمن الرحيم

މުއައްލިފުގެ ކުރު ތައާރަފެއް

އެކަލޭގެފާނަކީ ޝައިޚުލް އިސްލާމް އަލްއިމާމު މުޖާހިދު މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބު ބިން ސުލައިމާން ބިން އައްތަމީމީއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ބައްޕާފުޅު ޢަބްދުލްވައްހާބު ބިން ސުލައިމާން އަކީ ކާފަފުޅު ސުލައިމާން ބިން ޢަލީ އަކީ އެދުވަސްވަރުގެ އެންމެ ބޮޑެތި ޢިލްމުވެރިންގެ ތެރެއިން ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި ބޭކަލުންނެވެ.

އެކަލޭގެފާނު އުފަންވެ ވަޑައިގަތީ ހިޖުރީ ސަނަތުން 1115 ވަނަ އަހަރު ޖަޒީރަތުލް ޢަރަބްގެ ނަޖުދުގެ އަލްޢުޔައިނާއަށެވެ. އެކަލޭގެފާނުގެ އުމުރުފުޅުން ދިހަ އަހަރުގައި ޤުރުއާން ހިތުދަސްކުރެއްވިއެވެ. އަދި ބައްޕާފުޅާއި މަދީނާއަށް ޢިލްމު އުގެނިވަޑައިގަތުމަށް ދަތުރުކުރެއްވިއެވެ. އަދި އެކަލޭގެފާނު ވަޢުލީދަން ޖޫރާދުވުމުގައި މަދީނާގެ އެކަލޭގެފާނު އުސްތާދުންގެ ތަރުބިއްޔަތުގެ އަސަރު ވަރަށް ބޮޑަށް ލިބިވަޑައިގެންނެވިއެވެ. އަދި އެތަނުން ބަޞްރާ، އަޙްސާއަށް ޢިލްމު ޙާޞިލުކުރުމަށް ދަތުރުކުރައްވައިފައިވެއެވެ. މަސައްކަތްކުރެއްވިއެވެ.

އެކަލޭގެފާނުގެ ޝައިޚުންގެ ތެރޭގައި އެކަލޭގެފާނުގެ ބައްޕާފުޅު ޢަބްދުލްވައްހާބު ބިން ސުލައިމާނު، މަދީނާގެ އެދުވަސްވަރުގެ ޝައިޚް އިލްމުވެރިޔާ މުޙައްމަދު ޙަޔާތު އައްސިންދީ އަދި މަދީނާގެ ފުޤަހާއުންކަމުގައިވާ ޢަބްދުﷲ ބިން އިބްރާހީމް ބިން ސައިފް އަދި އިސްމާޢީލް ބިން މުޙައްމަދު

އަލްޤަޙްލޫނީ އައްޝާމީ އަދިވެސް ވަޑަރު މިނަ އިލްމުވެރިން ހިމެނިވަޑައިގަންނަވައެވެ.

އެކަލޭގެފާނުގެ ދަރިވަރުންގެ ތެރޭގައި އިމާމު އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ ދަރިކަލުންކަމުގައިވާ ޢަބްދުﷲ އަދި ޙުސައިން އަދި ޙަސަން އަދި ޢަލީ ހިމެނިވަޑައިގަންނަވައެވެ. އޭގެ އިތުރުން އިބްނު ޣައްނާމު އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ ފަހުން ވަޑައިގެންނެވި އެންމެ ބޮޑު އުއްމާމު ކަމުގައިވާ އެކަލޭގެފާނުގެ ކާފަ ދަރިކަލުން އަބްދުއްރަޙްމާން ބިން ޙަސަން ބިން މުޙައްމަދު ބިން އަބްދުލްވައްހާބު ފަދަ ބޮޑެތި އިލްމުވެރިން ހިމެނިވަޑައިގަންނަވައެވެ.

އެކަލޭގެފާނު ލިޔުއްވި ފޮތްތަކުގެ ތެރޭގައި މަޝްހޫރު ބައެއް ފޮތްތަކުގެ ތެރޭގައި ކިތާބުއް ތައުޙީދު، އުޞޫލުއް ޘަލާޘާ، އަލްޤަވާޢިދުލް އަރްބަޢު (ހަތަރު ޤަވާޢިދު)، މުޚްތަޞަރު ސީރަތިއް ރަސޫލް، މުޚްތަޞަރު ޒާދުލް މަޢާދު، ތަފްސީރު ސޫރަތިލް ފާތިޙާ، ކަޝްފުއް ޝުބުހާތު އަދިވެސް ވަޑަރު މިނަ ފޮތްތަކާއި ރިސާލާތައް ހިމެނެއެވެ.

އެކަލޭގެފާނު ދައުވަތުގެ މައިދާނުގައި ހުރުމަތްތެރިކަމާއެކު ކޮށްދެއްވައި މުޖުތަމަޢުގައި ޝިރުކާއި ޚުރާފާތުގެ ބާރު ހުރި ޒަމާނުގައި ޝިރުކުގެ ބާރުގަދަކަމުން ޒަމާނެއްގައި ސުންނަތާއި ތައުޙީދު ފެތުރުމަށް މަސައްކަތްކުރައްވައި ޝިރުކާއި ބިދުޢަތުގެ ޢަމަލުތަކުން ފާސިޤުންނަށް ދޭހަކޮށްދެއްވައި ތައުޙީދުގެ ދަޢުވަތުގެ ޢަލީމަށް ޖިހާދުކުރައްވައި ﷲ ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާގެ ދީން ނަސްރުކުރެއްވުމަށް ޖިހާދުކުރައްވައެވެ. އެކަލޭގެފާނަށް ﷲ އަރުވާ ވަފާތްވީ ހިޖްރައިން ބަސް ޖިހާދުކުރައްވައިގެންނެވެ 1206 ވަނަ އަހަރު ނަސީބުކުރެއްވިއެވެ. އިމާމު ޝައުކާނީ ފަދަ އަދި

އެނޫންވެސް ވަރަށް ގިނަ އިލްމުވެރިން އެކަލޭގެފާނުގެ މައްޗަށް ޘަނާ ދަންނަވާފައިވެއެވެ.

އެކަލޭގެފާނު އަވަހާރަވެ ވަޑައިގަތީ އުމުރުފުޅުން 91 އަހަރުގައި ހިޖުރީ ސަނަތުން 1206 ވަނަ އަހަރު ޝައްވާލު މަހުގެ ފަހުކޮޅުގައެވެ. އެކަލޭގެފާނުގެ ފާފު ފުއްސަވައި ހެޔޮ ރަޙުމަތްލައްވައި މަތިވެރިވެގެންވާ ސުވަރުގޭން ނިޢުމަތް މިންވަރު ކުރައްވާށިއެވެ. އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ ފައިދާކުރަނިވި އިލްމުން ފައިދާ ހާސިލުކުރާ ބައެއްކަމުގައި ލައްވައި އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައް އިސްލާހުކުރައްވާށިއެވެ.

رحمه الله رحمة واسعة وأسكنه الفردوس الأعلى. آمين.

رسالة في معنى الطاغوت

ޠާޣޫތުގެ މާނަ ބަޔާންކުރި ރިސާލާ

މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބް ރަޙިމަހުﷲ ތަޢާލާ ވިދާޅުވިއެވެ.[1]

"ތިބާ ދަންނާށެވެ. ﷲ ތިބާއަށް ރަޙުމަތްލެއްވާށިއެވެ. އާދަމުގެ ދަރިކުދިންގެ މައްޗަށް **އެންމެ ފުރަތަމަ ފަރުޟު ކުރެއްވުނު ކަމަކީ: ޠާޣޫތަށް ކާފިރުވުމެވެ. އަދި ﷲއަށް އީމާންވުމެވެ.** އަދި އެކަމުގެ މައްޗަށް ދަލީލަކީ ﷲ ތަޢާލާގެ ބަސްފުޅެވެ:

(وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ) سورة النحل: 36

މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރުވެސް، ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކޮންމެ އުއްމަތަކަށް ރަސޫލަކު ފޮނުއްވީމެވެ. އެއީ، اللَّه އަށް އަޅުކަންކުރުމަށާއި، ޠާޣޫތުތަކާއި ދުރުހެލިވުމަށް އެންގެވުމަށެވެ."

އަދި **ޠާޣޫތަށް ކާފިރުވުމުގެ ސިފައަކީ** ﷲއަށް ނޫން އެހެން ފަރާތްތަކަށް އަޅުކަންކުރުން ބާޠިލުކަމަށް އިޢުތިޤާދުކުރުމެވެ (އެބަހީ ދެކުމެވެ). އަދި ﷲ ނޫން ފަރާތްތަކަށް އަޅުކަންކުރުން ދޫކުރުމެވެ. އަދި އެކަންތައްތަކާ ދެކޮ ރުޅިއެރުމެވެ. އަދި އެކަންތައްތަކާ ކުރާ ހިށްކަކުން ނާރުހުނުކުރުމެވެ. އަދި އެބައިމީހުންނާއި ޢަދާވާތްތެރިވުމެވެ.

[1]. (الدرر السنية في الأجوبة النجدية: 161/1) މި ރިސާލާ އަކީ ޝަހާދަތުގެ ކަލިމައިގެ ފުރަތަމަ ރުކުނުގެ މާނަ ބަޔާންކޮށްދެއްވުމަށް މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބް ރަޙިމަހުﷲ ލިޔުއްވާފައިވާ ރިސާލާއެކެވެ. އެއީ ޠާޣޫތަށް ކާފިރުވުމެވެ. އަދި ޠާޣޫތަށް ކާފިރުވުމުގެ ސިފައާއި އަދި އެބައިމީހުންގެ ބޮޑެތި މީހުންގެ ވާހަކަވެސް މިރިސާލާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވެއެވެ.

އަދި اللهއަށް **އީމާންވުމުގެ މާނައަކީ** އަޅުކަންކުރެވޭ އެކަން ޙައްޤުވެރިޔާއަކީ
ތިބާއިން ހަމައެކަނި (ޢަޤީދާކުރުމާއި) އަޅުކަންތަކާ އިޚްލާޞްވ اللهއަށް
ޚާއްޞަކޮށްދިނުމެވެ. އަދި ހުރިހާ ބާވަތެއްގެ އަޅުކަން اللهއަށް އެކަނި
ކުރުމެވެ. އަދި الله ނޫން އެހެން ހުރިހާ ޙައްޤުނޫން ކަލާނގެއަކަށް
އިންކާރުކުރުމެވެ. އަދި އިޚްލާޞްގެ އަހުލުވެރިން (މުއުމިނުން) ދެކެ ލޯބިވެ އަދި
އެބައިމީހުންނާއި އެކުވެރިވުމެވެ. އަދި ޝިރުކުގެ އަހުލުވެރިން ދެކެ ނުރުހި
އެބައިމީހުންނާއި ޢަދާވާތްތެރިވުމެވެ. އަދި **މިއީ އިބްރާހީމް** ގެ ދީނެވެ.
އެއީ ފުރަގަސްދީފިމީހާ އެއީ ނަފްސު ހަޑިކުރާ މީހާއެވެ. އަދި
އެއީ އެމަގުގެ ނަމޫނާއަކަށްވާ ބަސްފުޅުގައި الله ހަބަރުދެއްވި ކަމެއް
އެވެ.

(قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَداً حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ...) سورة الممتحنة: 4

މާނައީ: "އިބްރާހީމް ގެފާނާއި، އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ އަރިހުގައިވާ މީހުންގައި
ތިޔަބައިމީހުންނަށް ރަގަޅުގެންނަވާ ނަމޫނާއެއްވާނެ ކަމަށްވެއެވެ. (އެއީ)
އެއުރެން، އެއުރެންގެ ޤައުމުން ބުނިހިނދެވެ. ހަމަކަށަވަރުން،
ތިޔަބައިމީހުންނާއި، الله ފިޔަވައި ތިޔަބައިމީހުން އަޅުކަންކުރާ ތަކެތިން،
ތިމަންމެން ބަރީއަވެގެންވެއެވެ. ތިޔަބައިމީހުންގެ ދީނަށް ތިމަންމެން އިންކާރު
ކުރީމެވެ. ތިމަންމެންނާއި، ތިޔަބައިމީހުންނާ ދެމެދުގައި އަބަދާވެސް ތިބޭނެކަމުގައި،

ނުލިބިޔަކަސްވަސީ އަބަދަށްބަލަކައި ޣާފިލުވެއެވެ. އެއްކަލަދުވަސްތަ اللَّه އަށް ޢިބާދަތްކުރުން އިހާން ފެއްޖައުމަށް ދާނދަނެވެ..."

އަދި ޠާޣޫތު (މިސާލު): الله ފިޔަވާ އަޅުކަންކުރެވޭ ކޮންމެ އެއްޗަކަށް އާންމު ވެގެންވެއެވެ. الله ފިޔަވާ އަޅުކަންކުރެވޭ ކޮންމެ ފަރާތެއް އަދި އެއަޅުކަންކުރެވޭ ކުރުމަށް ނުފިއްޖެހޭގެ: އެއީ އަޅުކަންކުރެވޭ ފަރާތެއްކަމުގައި ވިޔަސް، ތަބާވާ ފަރާތެއްކަމުގައި ވިޔަސް ނުވަތަ اللهއާ ޚިލާފުވެގެން އުނގެނުމުގައި ކިޔަމަންވެވޭ ފަރާތެއްކަމުގައިވިޔަސް އެފަރާތަކީ ޠާޣޫތެކެވެ.

އަދި ވަރަށް ގިނަ ޠާޣޫތުންވެއެވެ. އަދި އޭގެ ބޮޑެތިން ފަސްކަމެވެ.

ފުރަތަމަކަމަކީ: ޝައިޠާނާއެވެ. އެއީ الله ފިޔަވާ އެހެން ފަރާތަކަށް އަޅުކަންކުރުމަށް ދަޢުވަތުދޭ ފަރާތެވެ. އަދި އެކަމަށް ދަލީލަކީ الله ތަޢާލާގެ މިބަސްފުޅެވެ.

(أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَابَنِي آدَمَ أَنْ لا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ) سورة يس : 60

މާނައީ: "އޭ އާދަމުގެ ދަރިންނޭވެ. ޝައިޠާނާއަށް އަޅުކަން ނުކުރުމަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންނަށް އަމުރުނުކުރައްވަން ހެއްދެވީ؟ ހަމަކަށަވަރުން، އޭނާއަކީ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ހުރި، ފާޅުވެގެންވާ ޢަދާވާތް ތެރިއެކެވެ."

ފުރަތަމަ: އަނިޔާވެރިވާ ވެރިޔާއެވެ. އެއީ الله ތަޢާލާގެ ޙުކުމްތައް ބަދަލުކުރާ މީހާއެވެ. އަދި އެކަމުގެ ދައްކަންތަވާ ތަރިޖަލީ الله ތަޢާލާގެ ދިބަސްފުޅެވެ.

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلالاً بَعِيداً) سورة النّساء:60

މާނައީ: "ކަލޭގެފާނަށް ބާވައިލެއްވުނު ފޮތަށާއި، ކަލޭގެފާނުގެ ކުރިން ބާވައިލެއްވުނު ފޮތަށް އީމާންވެގެން ތިބިކަމަށް ބުނާ މީހުން ކަލޭގެފާނު ދެކެވަޑައިނުގަންނަވަނީތޯއެވެ؟ އެމީހުން ބޭނުން ޙުކުމްގަނޑަން، އެބަދުގެގެނަށްތާ ޠާޣޫތަށެވެ ދިއުމަށް އެމީހުން އެދެތެވެ. ހަމަކަށަވަރުން، އެތާގުރަށް ކާފިރުވުމަށް އެމީހުންނަށް އަމުރު ކުރެއްވިފައިވާ ހާލުގައެވެ. އަދި، ޝައިޠާނާ އެދެނީ، (ބަދުލީ ގޮތެއް) ދުރުވެގެންވާ ގޮތުގައި މަގުފުރެދުވުން، އެމީހުން މަގުފުރައްދުވުމަށެވެ."

ދެވަނަކަމަ: اللهގެ ބާވާލު ނުވާން ބާވައިލުމަ ޙުކުމް ކުރާ ޙާކިމެވެ. އަދި އެކަމުގެ ދައްކަންތަވާ ތަރިޖަލީ الله ތަޢާލާގެ ދިބަސްފުޅެވެ.

(وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ) سورة المائدة: 44

މާނައީ: "اللّٰه ބާވައިލެއްވި ބާވައިލުން ބާވައިލުވެނުކުރާމީ (ޙުކުމްނުކުރާ) މީހާ، އެމީހުން އެއީ ހަމަ ކާފިރުންނެވެ."

ހަތަރުވަނައީ: الله ފިޔަވައި ޣައިބުގެ ޢިލްމު ލިބިގެންވާ ކަމަށް ދައުވާކުރާ ފަރާތެވެ. އަދި އެކަމުގެ މައްޗަށްވާ ދަލީލަކީ الله ތަޢާލާ މިބަސްފުޅެވެ.

(عَالِمُ الْغَيْبِ فَلا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَداً إِلاَّ مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَداً) سورة الجن: 26-27

މާނައީ: "(އެކަލާނގެއީ) ޣައިބު ދެނެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ފަހެ، އެކަލާނގެ ޣައިބު އެއްވެސް މީހަކަށް ފާޅުނުކުރައްވައެވެ. އެކަލާނގެ ރުޟާވެވޮޑިގެންވާ ރަސޫލުކަލަކު މެނުވީއެވެ. ފަހެ، ހަމަކަށަވަރުން، އެކަލާނގެ އެ ރަސޫލާގެ ކުރިމަތިންނާއި، ފަހަތުން ބަލަހައްޓާ މަލާއިކަތުން ފޮނުއްވައެވެ."

އަދިވެސް الله ތަޢާލާ ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ.

(وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لا يَعْلَمُهَا إِلاَّ هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلاَّ يَعْلَمُهَا وَلا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الأَرْضِ وَلا رَطْبٍ وَلا يَابِسٍ إِلاَّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ)

سورة الأنعام: 59

މާނައީ: "އަދި ޣައިބުގެ ތަޅުދަނޑިތައްވެސް، އެކަލާނގެ ބަށްޓަރުގައެވެ. އެކަލާނގެ މެނުވީ، އެކަންތައްތައް ދެނެވޮޑިގެންނުވެއެވެ. އެއްގަމާއި، ކަނޑުގައިވާ ކަންތައްތައް އެކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. އެކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެން މެނުވީ ގަހެއްގެ ފަތެއްވެސް ނުވެއްޓެއެވެ. އަދި ބިމުގެ އަނދިރިކަމުގެ ތެރޭގައިވާ އޮއްޓެއްކުރިޔަސް، އަދި ތެތްއެއްކުރިޔަސް، ހިކިއެއްކުރިޔަސް، ބަޔާންވެގެންވާ ފޮތެއްގައި (ލައުޙުލްމަޙްފޫޡުގައި) މެނުވީ ނުވެއެވެ."

ފަސްވަނައީ: الله **ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރެވޭ ފަރާތެވެ.** އަދި އެފަރާތްވަނީ އެފަރާތަށް ކުރެވޭ އަޅުކަމަށް ރުހިގެންނެވެ. އަދި އެކަމުގެ ދަލީލަކީ ތިރީގައިވާ الله ތަޢާލާގެ ބަސްފުޅެވެ.

(وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَٰهٌ مِنْ دُونِهِ فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ) سورة الأنبياء: 29

މާނައީ: "އެއުރެންކުރެ މީހަކު ތިމަންނާއީ އެކަލާނގެ ފިޔަވައި އިލާހެކޭ ބުނާ މީހަކަށް، ފަހެ، ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނަރަކައިން ޖަޒާ ދެއްވާހުށީމެވެ. އަނިޔާވެރިންނަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ޖަޒާ ދެއްވަނީ އެފަދައިންނެވެ."

އަދި މިބާ ދަންނާށެވެ. **ހަމަކަށަވަރުން އިންސާނާ ތާޣޫތަށް ކާފަރުވެގެން މެނުވީ މުއުމިނަކަށް ނުވެވޭނެއެވެ.** އަދި އެކަމުގެ ދަލީލަކީ ތިރީގައިވާ الله ތަޢާލާގެ ބަސްފުޅެވެ.

(لا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيم) سورة البقرة: 256

މާނައީ: "ދީނަށް ވެއްދުމުގައި (ޒިބްރާގެ އަރުޅުވެރިންނަށް) މަޖުބޫރުކުރުމެއް ނެތެވެ. ހަމަކަށަވަރުން، ސަލާމަތުގެ އަނިޔާވެރިކަމުގެ ތެރެއިން، ހިދާޔަތުގެ ސާފު އަލިމަގު އެނގި ފާޅުވެއްޖެއެވެ. ފަހެ، ތާޣޫތަށް ކާފަރުވެ الله އަށް އީމާންވާމީހާ (ދަންނާށެވެ) ފަހެ، އެމީހާ، އެންމެ ވަރުގަދަ ޙަބުލުގައި (ޝަރީޢަތުގެ ކަލިމައިގައި) ހިފަހައްޓައިފިކަން ކަށަވަރެވެ. ނެތި ދިއުމެއް އޭރަކަށް ނުވާނެއެވެ. الله އީ، އަޑުއަހުއްވާ ވޮޑިގެންވާ، ދެނެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

(މިއާޔަތުގައިވާ) الرُّشْدُ އަކީ މުޙައްމަދު (ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ)ގެ ދީނެވެ. އަދި الغَيّ އަކީ އަބޫ ޖަހުލުގެ ދީނެވެ. އަދި العُرْوَةُ الوُثْقَى އަކީ لاَ إِلَهَ إِلاَّ الله އެވެ (الله ފިޔަވައި ބައްޔިނާތުގައި އަޅުކަންކުރެވޭ ހުރިހާ އިލާހެއް ނުވާކަމަށް) ގަބޫލުކުރުމެވެ. **އަދި ޝަރުޢީ ގޮތުގެ ކަލިމަގައި ނަފީކުރުމާއި، ޘާބިތުކުރުން ހިމެނެއެވެ.** ނަފީކުރުންވަނީ ﷲ ތަޢާލާ ފިޔަވައި އެހެން ހުރިހާ ޢިބާދަތްތަކެއް ކުރުވާ އަޅުކަމެވެ. ﷲ ޘާބިތުކުރަނީ ހުރިހާ ޢިބާދަތެއް އަޅުކަން ވަނީ ﷲއަށް އެކަނިކަމެވެ. އެއިލާހާ އެއްވެސް ޝަރީކެއްނުވެއެވެ." اهـ

މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލްވައްހާބުގެ ބަސްކޮޅު ނިމުނީ.

الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات.

29 رجب 1440هـ.

6 އޭޕްރީލް 2019م